

Músiques d'estiu

Ajuntaments i comissions de festes s'escarrassen a programar els actes que durant uns dies desperten l'ànima de milers de petites poblacions. Representants i empreses d'espectacles configuren l'engranatge de la festa. A les seves mans recau la contractació de cercaviles, obres de teatre, parcs infantils... i orquestres, és clar.

Orquestra La Salseta de Poble Sec.
Només a Catalunya hi ha unes nou-centes formacions musicals, des d'orquestres clàssiques fins a grups de ball de pocs músics.

Cada estiu, el mateix miracle. El sants patrons multipliquen per quatre poblacions de menys de cinc-cents habitants. Són les festes del poble, i ningú no se les vol perdre. Encara que no tinguin res d'especial. Un pressupost que en molts casos ni tan sols arriba als dos milions de pessetes no permet gaires lluïments. Als pobles petits, l'organització de les festes normalment correspon a comissions expressament creades per a aquesta finalitat. Els seus membres, voluntaris, o elegits a dit per la comissió de l'any anterior s'encarreguen de trobar les fonts de finançament necessàries. La venda de loteria proporciona el volum de diners més gran. També venen altres productes amb imatges o frases que fan referència a la població. Altres ingressos provenen de les quotes que les comissions de festes cobren casa per casa, o del que es recull a la taquilla del recinte on celebren el ball. La tasca, gestionada pels mateixos festers, a més d'animar l'ambient, acaba d'omplir la petita bossa de calers. Els ajuntaments econòmicament, aporten molt poc. En tot cas, aprofiten les subvencions que algunes diputacions provincials atorguen mitjançant programes de suport a la cultura popular. La Diputació de Tarragona, per exemple, edita un llibre on apareix el nom de prop de 400 grups de trabucaires, grallers, bas-

toners... i si un ajuntament en contracta algun, només ha de pagar el 60% del cost de l'actuació; el 40% restant va a càrrec de la Diputació. En el cas de poblacions més grans, de 4.000 habitants endavant, el pes dels ajuntaments augmenta i els regidors de festes manegen xifres ja

A l'hora de contractar una orquestra, els organitzadors han de dirigir-se inevitablement al representant.

considerables de sis o set milions de pessetes. Si parlem de ciutats de 30.000 habitants, com Vic i Igualada, amb pressupostos de tretze i vint milions respectivament, entrem en un altre concepte de festa, tot i que les programacions comparteixen una línia similar.

A tota festa de poble, al pregó del primer dia li segueix el matí de festa major, amb ballada de sardanes, gegants, castellers o altres actuacions de caràcter popular tradicional. A la tarda, després del dinar de germanor, havaneres, o correfoc, o

pallassos per als nens. I a la nit, ball. I un bon castell de focs si el pressupost arriba. Segons la Pirotecnia Igual, l'empresa més important d'aquest sector a Catalunya, els espectacles pirotècnics preferits costen entre 400.000 i 1.200.000 ptes. En moltes poblacions, el teatre també es considera un element fonamental dins del cartell de festes. El dia que el grup amateur del poble representa una obra, al teatre no hi cap una agulla i els ajuntaments, cada vegada més, programen èxits teatrals. Focus, la primera productora teatral del país, considera les festes majors un gran mercat, i un dels millors clients. No obstant això, les comissions de festes continuen dedicant pràcticament tot el seu pressupost a les actuacions musicals.

Un fum de possibilitats. El ventall d'orquestres i preus és immens. A Catalunya hi ha unes nou-centes formacions musicals. Orquestres clàssiques de fins a catorze components cobren a l'estiu des de 1.650.000 ptes. la de més preu —la Janio Martí— a unes 600.000 ptes., les més barates. Entre les més contractades figuren la Mervella (1.000.000 ptes.), la Montgrins i La Principal de la Bisbal (800.000 ptes.) Altres tipus d'orquestres més modernes i grups de ball més reduïts, de sis o set músics poden actuar per caixets molt variats. L'orquestra Volcán, la més

contractada l'any passat a l'estat espanyol (160 gales) costa 1.700.000 ptes, la Salseta del Poble Sec, 825.000 ptes., però la majoria es mouen entre les 275.000 i el mig milió de ptes. Fins i tot es troben trios i duets per 100.000 ptes. Els dies festius, tots els caixets augmenten fins a un 30%. "Per això hem decidit no fer ball el 15 d'agost, tot i que tradicionalment és el dia fort de les nostres festes; surt massa car", comenta Pep Escoda, regidor de festes del Molar, un petit poble del Priorat. Com cada any, l'ajuntament d'aquesta població ha rebut publitrameses de moltes empreses d'espectacles, però les comissions de festes solen tractar amb el representant de la comarca més proper.

A l'hora de contractar una orquestra, un grup d'havaneres o de pallassos, un espectacle de varietats, o un parc infantil amb *cars* i castells inflables, els organitzadors han de dirigir-se inevitablement a la figura del representant. No poden accedir directament al

pròpia, però a Catalunya no funciona així. A altres comunitats els ajuntaments sí que accedeixen a empreses com la nostra sense intermediaris."

La feina d'un representant consisteix a aconsellar sobre els espectacles que millor poden encaixar

perquè hi ha algú que ho dona. Ni fa mal el que paga això ni fa mal el que ho agafa. És una relació de feina. Si un pot guanyar 10.000 ptes. no es conforma amb 5.000 ptes.; l'altra part, l'orquestra, pensa que si així pot aconseguir deu *bolos* en comptes de cinc, també en surt beneficiada." Per fer-se una idea dels diners que es manegen, un exemple. Un representant que té negocis amb seixanta clients que li han contractat 250 actuacions de diferents orquestres, fa moure 71 milions de pessetes i en treu un benefici de 10 milions l'any.

Aproximadament, el 80% dels representants de Catalunya —un centenar— formen part de l'APA, Associació Professional de Promotors Assessors de l'Espectacle. Els professionals del sector han criticat sovint la utilitat d'aquestes associacions. En teoria pretenen barrar el pas als *fantasmes* i a la "competència deslleial"; pressionar amb força per tal que institucions i artistes tractin només amb representants que compleixen els requisits legals per a exercir com a tals, és a dir, que estiguin al corrent de la llicència fiscal. Per això recomanen que utilitzin exclusivament els serveis dels membres de l'associació, com a garantia de professionalitat. Però els representants exclosos no troben gaires dificultats per a continuar treballant, i això dilueix els avantatges de pertànyer a l'APA.

Dalt, orquestra Principal de La Bisbal. Baix, orquestra Meravella. Són dues de les orquestres més contractades de Catalunya.

ARXIU

màner del grup que els interessa. Antònia Fernández, d'Exits Produccions & Management, empresa que dirigeix la contractació de dotze formacions musicals, assegura que si fes el negoci sense comptar amb el representant de la zona tindria maldecaps. "Tot està muntat segons aquesta cadena: mànager-representant-comissió de festes. Els representants artístics són els nostres comercials, i venen els nostres productes i els d'altres mànagers. Ens els podríem saltar si tinguéssim una xarxa de distribució

en una determinada festa, i deixar que triï el client. "És clar que, entre diverses orquestres que s'ajusten al pressupost, quan tenen una qualitat semblant, col·loca la que millor relació hi tinc", comenta Albert Mas, representant musical a les comarques gironines. Normalment les orquestres li donen el 10% del que costen, altres li donen el 15%. "El tant per cent que m'enduc varia, depèn. Els representants hem arribat a cobrar el 20% i alguns potser el 25%, però des del moment que es guanya això és

L'adquisició d'equips amb molts vats de llum i so requereix considerables inversions. Segons Albert Mas, el públic de les festes majors aprecia més l'impacte visual i el "bon rotllo" dels músics que la qualitat.

ARXIU / RAFA GIL

Fins ara, la fiscalitat també era un problema que preocupava les orquestres no constituïdes com a empreses. Els ajuntaments, per contractar-les, havien d'establir una relació laboral amb cadascun dels músics. Havien de fer nòmines i donar-los d'alta a la Seguretat Social amb la corresponent retenció de l'IRPF. Els consistoris no tenen prou capacitat per realitzar aquests tràmits. La solució era facturar a nom d'un dels components, que ell ja s'arreglaria amb els companys. L'IVA, per tant, desapareixia. La situació s'ha resolt gràcies a l'Associació de Músics de Girona, que agrupa 850 formacions de Catalunya. Com a societat empresarial tramita la facturació dels seus treballadors, els músics associats, que reben la nòmina corresponent. D'aquesta manera les orquestres no tenen la necessitat legal de constituir-se com a societats; tot un estalvi fiscal. L'Associació de Músics de Girona factura més de 200 milions de ptes. Per actuació, els músics cobren una mitjana de 20.000 ptes.

L'associació facilita prestacions inexistents fins no fa gaire. Les formacions musicals queden cobertes amb assegurances de responsabilitat civil –es poden produir incidents com que caigui una plataforma i el públic prengui mal–, assegurances per al material de l'orquestra, i assegurances en cas de mort o accident. El risc és alt. Sovint, els músics pleguen d'una actuació i agafen el cotxe per

dirigir-se a una altra festa que tenen a l'endemà, potser a 300 km, sense dormir. També disposen d'un servei d'advocats per quan sorgeixen problemes amb les comissions de festes. Els contractes

Des de fa uns anys, les discoteques mòbils, que resulten molt més barates que les orquestres, envaeixen les places dels pobles.

especifiquen les hores d'espectacle –normalment tres hores– però a vegades, *in situ*, els festers, en demanen més. Si els músics estan agraïts pel tracte rebut –els han convidat a sopar o els han pagat les consumicions...–, perfecte, arriben a un acord amistós o econòmic i llestos, però si no s'hi avenen, els músics tenen les de guanyar. Que l'orquestra no es presenta o arriba tard... els organitzadors poden anar a judici. Que l'orquestra havia demanat un espai determinat que no li proporcionen, i decideix no actuar... la culpa és dels festers. Que plou... els músics tenen dret a cobrar el cent per cent, encara que no hagin descarregat el camió.

En un país on totes les nits de juliol a setembre trobem un poble en festes sembla estrany que les orquestres puguin patir un període de crisi. Alguns professionals, com Quim Bernat, cantant de Tràfic, no hi estan d'acord: "Estem treballant la meitat que altres anys. Jo pensava que en el nostre cas, com que només toquem per a gent jove i els pressupostos han baixat tant, els organitzadors potser preferien llogar grups que actuen per tothom, però orquestres de ball convencional que encaixen perfectament dins de qualsevol programació també estan treballant molt menys i per preus més baixos." El repertori de Tràfic recull únicament temes de cantants com James Brown, Prince, Bob Marley, Queen, Guns & Roses... Els grups de versions d'estils moderns són el somni de les comissions de festes integrades pel jovent. Quan resulten massa cars per les minses possibilitats econòmiques de les petites poblacions, apareixen les discoteques mòbils. Des de fa uns tres anys, les discoteques van envaint les places dels pobles. Amb preus que oscil·len entre les 50.000 i les 150.000 ptes., resulten molt més barates que qualsevol orquestra i allarguen la festa fins més enllà de les sis o les set del matí.

Les orquestres de ball de Catalunya s'enfronten a més a la forta competència de les que vénen d'altres comunitats, que actuen per caixets més baixos. Al seu lloc de residència el nivell de vida és menor, els equips no són tan cars i, tot i cobrar menys, rendibilitzen abans la inversió feta per donar una bona imatge. Vénen amb molts més vats de llum i so. Per Albert Mas, representant i coneixedor de les formacions musicals, "les orquestres d'aquí haurien de cuidar molt més la qualitat visual, però resulta difícil convèncer músics a punt de jubilar-se de la necessitat de gastar-se un o dos milions per renovar-se", i apunta que el públic de les festes majors aprecia més l'impacte visual i el "bon rotllo" dels músics que la qualitat musical; la gent només vol passar-s'ho bé.

Empar Peiró